

PRITARTA
Radviliškio rajono savivaldybės
tarybos 2022 m. gegužės 26 d.
sprendimu Nr. T-745

PATVIRTINTA
Radviliškio r. Šeduvos lopšelio-
darželio direktoriaus
2022 m. gegužės 31 d.
įsakymu Nr. V-63

RADVILIŠKIO R. ŠEDUVOS LOPŠELIO-DARŽELIO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„VAIKYSTĖS PASAULYJE“

Programą parengė:
Daiva Staškūnienė, direktorė
Aldona Jurelevičienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui
Irina Onaitienė, ikimokyklinio ugdymo auklėtoja metodininkė
Vilma Digimienė, meninio ugdymo mokytoja metodininkė
Auksė Čiūrienė, logopedė, spec. pedagogė

Šeduva
2022 m.

TURINYS

1. I skyrius. Bendrosios nuostatos.....	3
2. II skyrius. Ikimokyklinio ugdymo principai.....	6
3. III skyrius. Tikslas ir uždaviniai.....	7
4. IV skyrius. Ugdymo turinys, metodai, priemonės	7
5. V skyrius. Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas.....	37
6. VI skyrius. Naudota literatūra ir šaltiniai.....	39
7. Priedas Nr.1.....	40
8. Priedas Nr.2.....	41
9. Priedas Nr.3.....	42

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo pavadinimas – Radviliškio r. Šeduvos lopšelis-darželis (toliau – lopšelis-darželis).

Teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Adresas – Šaltinio g. 7, 82225 Šeduva, Radviliškio rajono savivaldybė.

Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelis-darželis atviras visuomenei. Įstaigą gali lankyti Radviliškio rajono savivaldybėje gyvenantys skirtingos asmeninės patirties, socialinės padėties, kultūros, įvairių poreikių vaikai nuo 1 iki 6(7) metų. Lopšelyje-darželyje veikia ankstyvojo (1–3 m.) amžiaus, ikimokyklinio (3–6 m.) amžiaus, priešmokyklinio (6–7 m.) amžiaus vaikų grupės. 1–3 metų mažyliai pradeda aktyviai tyrinėti pasaulį. Šiuo amžiaus tarpsniu vaikui gyvybiškai svarbu pačiam atrasti, pasiekti, nuspręsti. Nuo 4 iki 6 metų labiausiai vystosi vaikų iniciatyvumas, todėl jis nori išbandyti naujausių dalykų, pažinti, eksperimentuoti, kurti.

Lopšelyje-darželyje tenkinami vaikų ugdymosi poreikiai pagal esamas galimybes, esant įtraukties sunkumams ir iššūkiams, kurie siejasi su personalizuotu kiekvieno vaiko ugdymu, atitinkančiu kiekvieno vaiko ugdymosi galias ir poreikius. Vaikai, turintys nedidelių, vidutinių, didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, pagal ikimokyklinio ugdymo(si) programą ugdomi integruotai bendrosios paskirties grupėse. Ugdytiniais sudarytos sąlygos rinktis veiklą pagal pomėgius ir gebėjimus, lavėti pagal kiekvieno prigimtines galias.

Atsižvelgiant į šiuolaikinių („Interneto amžiaus“, Alfa kartos, skaitmeninių technologijų ir kt.) vaikų ypatumus, stengiamasi geriau pritaikyti ugdymo(si) turinį vaikų poreikiams ir mokymosi stiliui:

- sudaryti galimybes pačiam vaikui susikurti, keisti, pertvarkyti aplinką;
- kurti vaikų ugdymosi situacijas, kupinas žaismės, nuotykių, atradimų;
- kurti situacijas, kurios skatintų vaikus spręsti problemas, tyrinėti ir kritiškai mąstyti;
- skatinti vaikų veiklą grupelėmis;
- sudaryti galimybes patiems vaikams ieškoti informacijos (enciklopedijos, internetas, QR kodai ir kt.);
- sudaryti sąlygas žaisti su šiuolaikinio vaiko poreikius atitinkančiomis priemonėmis (kompiuteriu, fotoaparatu, interaktyvia lenta, skaitmeninėmis knygomis, šviesos stalu, „Bee-bot“ robotukais ir kt.);
- sudaryti galimybes naudotis internetinių pokalbių programomis („Skype“, „Messenger“ ir kt.), įvairiomis platformomis („Zoom“, „Mūsų darželis“, „Google Meet“ ir kt.), bendrauti su kitų Lietuvos miestų ar užsienio ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikais;
- sudaryti sąlygas vaikams dalyvauti ugdomosiose veiklose netradicinėse aplinkose už lopšelio-darželio ribų: toks ugdymas(is) vaikams yra patrauklesnis, vaikai geriau jaučiasi, tyrinėja ir kuria.

Pedagogai, bendradarbiaudami su šeima, vertina individualius vaiko poreikius, tėvų lūkesčius. Planuojant bei organizuojant ugdymo procesą sudaromos galimybės esminiems vaiko poreikiams (emociniams, judėjimo, pažinimo) patenkinti, kartu su šeima sprendžiamos iškilusios problemos.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba aukštos profesinės kompetencijos, pozityvūs, nuolat tobulėjantys, teikiantys kokybiškas ir šiuolaikiškas ikimokyklinio ugdymo(si) paslaugas mokytojai. Su kalbėjimo

ir kalbos sutrikimų turinčiais vaikais dirba logopedas, spec. pedagogas. Muzikos ir šokio ugdymo valandėles veda meninio ugdymo mokytojai. Kūno kultūros užsiėmimus veda judesio korekcijos specialistas.

Mokytojai, perėmę proaktyvaus pedagogo vaidmenį, yra ugdymosi idėjų bendraautoriai, mediatoriai, aplinkos kūrėjai, jie:

- yra pasiruošę mokytis kartu su vaikais;
- inicijuoja, užuot davę nurodymus;
- pasirūpina įtraukiančia medžiaga, priemonėmis, sukuria iššūkius, provokacijas, ugdymosi kontekstus;

- motyvuoja ir padrąsina;
- skatina, inspiruoja, įkvepia;
- nustato ribas ten, kur kyla grėsmės;
- pastebi, išgirsta vaikų idėjas, kurias jie pasako „tarp eilučių“;
- reaguoja į vaikų refleksijas;
- ypač vertina gerų santykių su vaikais užmezgimą ir išlaikymą.

Mokytojai nuolat domisi kintančia aplinka ir reaguoja į pokyčius, naudoja įvairius ugdymo(si) metodus ir formas, apmąsto ir įsivertina savo veiklą, mokosi su kitais ir iš kitų, skleidžia darbo patirtį rajone, šalyje ir užsienyje, dalyvauja tarptautiniuose ir šalies projektuose bei programose.

Lopšelyje-darželyje dirba Radviliškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistas, kuris veda edukacinius užsiėmimus vaikams, informuoja ir konsultuoja darbuotojus, ugdytinių tėvus (globėjus) apie vaikų sveikatos stiprinimą ir saugojimą, sveiką gyvenseną, vykdo prevencines priemones.

Regiono ir švietimo teikėjo savitumas

Šeduvos miestas, turintis Magdeburgo teises, išsidėstęs mažai kalvotame krašte. Lopšelis-darželis yra Šeduvos miesto centre. Nepakartojamas vaikų patirčių šaltinis – turtinga Šeduvos miesto ir jos apylinkių aplinka:

- socialinė: Šeduvos gimnazija, Šeduvos miesto biblioteka, Šeduvos globos namai;
- kultūrinė: Švento Kryžiaus atradimo bažnyčia, Šeduvos kultūros ir amatų centras, tradiciniai miesto renginiai, Šeduvos istorinės technikos muziejus;
- gamtinė: Niauduvos upelis, miesto parkas, Raginėnų piliakalnis, karjerų tvenkiniai;
- lankytinos istorinės vietos: Laisvės aikštė, Kaštonų aikštė, Šeduvos velnių malūnas, senosios Šeduvos miesto žydų kapinės, Daugyvenės kultūros istorijos muziejus-draustinis.

Lopšelis-darželis yra vienintelė ikimokyklinė įstaiga Šeduvoje, ugdanti ankstyvojo ikimokyklinio, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikus.

Prioritetus teikiame:

- švietimo kokybės gerinimui ir ugdymo modernizavimui;
- vaikų sveikatos stiprinimui;
- saugiai, moderniai aplinkai.

Lopšelyje-darželyje ypatingas dėmesys skiriamas bendruomenės emociniam saugumui, sveikatai, fiziniam aktyvumui. Įgyvendinama socialinių emocinių įgūdžių programa „Kimochis“. Lopšelio-darželio bendruomenė dalyvauja Lietuvos sveikatą stiprinančių mokyklų tinkle ir įgyvendina sveikatos stiprinimo programą. Lopšelis-darželis yra įsitraukęs į Lietuvos vaikų ir jaunimo olimpinio ugdymo projektą „Olimpinė karta“. Vyrauja proaktyvaus pedagogo vaidmuo, grindžiamas vaiko interesų, iniciatyvų, idėjų palaikymu ir išplėtojimu, ugdymosi kontekstų, provokacijos ir iššūkio sukūrimu ugdytinių įsitraukimui, tyrinėjimui, kūrybai. Naudojama: ugdomosios veiklos moderavimas klausimais, įkūnytasis mokymasis, naratyvus žaidimas, STEAM ugdymas. Ugdymo(si) procesas vyksta ne tik grupių patalpose, bet ir muzikos, sporto salėse, koridoriuose, laiptinėse, lopšelio-darželio kieme ir kitose vidaus bei išorės erdvėse. Lopšelio-

darželio kieme įrengtos įvairios tikslingos, funkcionalios, atviros bendruomenei edukacinės erdvės, kuriose kūrybiškai plėtojamos visos ugdytinių kompetencijos. Edukacinėse erdvėse siūlomos idėjos veikloms praturtina ugdomąjį procesą, sudaro sąlygas šeimoms laisvalaikiu pasinaudoti šių erdvių galimybėmis. Realizuojamos lauko pedagogikos idėjos. Lopšelis-darželis yra Lietuvos mokyklų edukacinių erdvių konkurso nugalėtojas. Čia sukurta ir nuolat plėtojama stimuliuojanti, sveika ir saugi, skatinanti žaidimą, aktyvų judėjimą ir įtrauktį vidaus ir lauko aplinka.

Į ugdymo(si) procesą integruojama tarptautinė Mokymosi visą gyvenimą programa, įvairi projektinė veikla (Erasmus+, eTwinning ir kt.). Lopšelis-darželis turi didelę patirtį, įgyvendindamas tarptautinius projektus. Palaikomi ir plečiami ryšiai su rajono ir užsienio šalių ikimokyklinėmis įstaigomis. Ugdytiniai supažindinami su įvairių Europos Sąjungos šalių kultūra, tradicijomis ir kalba. Mokytojai kompetentingi suteikti ugdytiniams elementarių pradinių prancūzų kalbos žinių.

Lopšelyje-darželyje dirba 3 mokytojo padėjėjai, kurie padeda ribotų galimybių savarankiškai dalyvauti ugdyme ir kitoje veikloje turintiems specialiujų ugdymosi poreikių vaikams.

Buriamos darbuotojų komandos projektų rengimui ir įgyvendinimui, renginių organizavimui, įvairių programų ir ataskaitų rengimui ir pan. Komandinė veikla stiprina mokytojų ir kitų darbuotojų lyderystės įgūdžius, efektyvina komunikaciją ir bendradarbiavimą, išlaisvina kūrybinį potencialą. Lopšelis-darželis aktyviai bendradarbiauja su įvairiomis švietimo įstaigomis, verslo įmonėmis, kultūros įstaigomis, asociacijomis ir bendruomenėmis. Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais – tai turtingos, įsimenančios, prasmingos, auginančios patirtys ir bendruomeniškumas.

Tėvų (įtėvių, globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Vienas iš aktualiausių uždavinių ikimokyklinio ugdymo auklėtojams ir kitiems pedagogams – suprasti vaikus, atpažinti jų poreikius, personalizuoti jų ugdymąsi, t. y. kurti kiekvieno vaiko individualumą atitinkančias ugdymo ir ugdymosi situacijas bei aplinkas.

Svarbi sėkmingo ikimokyklinio ugdymo(si) sąlyga – mokytojų ir ugdytinių šeimos bendradarbiavimas. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Tėvai ir bendruomenė turi aiškiai išreikštus poreikius. Šeimų lūkesčiai ikimokykliniam vaiko ugdymui nevienodi. Vieniems tėvams (įtėviams, globėjams) aktualu, kad vaikas būtų kokybiškai ugdomas, kad būtų plėtojami jo gabumai ir talentai, kiti tėvai (įtėviai, globėjai) iš lopšelio-darželio labiau tikisi meilės vaikui ir geros vaiko savijautos, dar kiti tikisi pagalbos įveikiant vaiko socialines ir pažinimo problemas. Apibendrinus tėvų (įtėvių, globėjų) lūkesčius, tėvams (įtėviams, globėjams) ugdymo(si) procese svarbiausia:

- gera vaiko savijauta, saugumas ir sveikata;
- mokytojų šiluma santykiuose su vaikais ir jų tėvais (įtėviais, globėjais);
- saugi, estetiška ir vaiko poreikius tenkinanti lopšelio-darželio aplinka;
- įdomus, turiningas kasdienis vaiko gyvenimas grupėje.

Tėvai (įtėviai, globėjai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese, ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, projektuose. Su tėvais (įtėviais, globėjais) tariamasi dėl vaiko ugdymo(si) tikslų, švietimo pagalbos teikimo, vaikų saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius. Tikslingai modeliuojama praktinė mokytojų ir ugdytinių šeimų sąveika itin reikšminga ir tęsiant grupėje pradėtas veiklas namų aplinkoje, kuria bendruomenės kultūrą, parentą vertybėmis ir tradicijomis. Bendravimui su tėvais (įtėviais, globėjais) naudojamas elektroninis dienynas, elektroninis paštas, susitikimai, individualūs pokalbiai, atvirų durų dienos ir pan.

Ikimokyklinio ugdymo dėmesio centre yra vaikas ir jo ugdymasis. Remiantis Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, kiekvienas vaikas pripažįstamas kaip unikali, besikeičianti, aktyvi individualybė. Jis žaidžia, kaupia patirtį, greitai mokosi, turi savitą pasaulio matymą, kuria savo

vertybes. Ikimokyklinio ugdymo grupėse puoselėjamas vaiko orumas, pripažįstama vaiko nuomonė, jo teisė rinktis, spręsti, tartis. Ugdymo ir ugdymosi procesas grindžiamas socialinio teisingumo, lygiavertiškumo, tolerancijos vertybėmis. Laikomasi nuostatos, kad vaikas ugdomas ir ugdomi per visą buvimo ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ar grupėje dieną.

Programa sudaryta atsižvelgiant į tai, kokiomis savybėmis pasižymi šiuolaikinis vaikas, į kokius berniukų ir mergaičių elgesio skirtumus turime atsižvelgti juos ugdydami, kokie skirtingomis socialinėmis ir kultūrinėmis sąlygomis augančių vaikų poreikiai.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo(si) šerdis yra vaiko gerovė, visuminis ugdymasis, aktyvus, autentiškas, patirtinis jo dalyvavimas ugdymo(si) procese. Planuojant ugdymo(si) turinį, metodus, parenkant ugdymo(si) priemones, kuriant ugdymo(si) aplinką, organizuojant ugdymo(si) procesą, numatant pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimo su tėvais (įtėviais, globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas laikomasi šių ikimokyklinio ugdymo(si) principų:

- holistinio (visuminio) ugdymo – veiksmingiausiai vaikas ugdomi aplinkoje, kurioje yra saugus, gerbiamas, kurioje pripažįstama jo nuomonė ir tenkinami jo poreikiai. Žaidimas yra svarbiausia vaiko socialinį, emocinį ir pažintinį ugdymą skatinanti veikla. Vaikai aktyviai mokosi ir pažįsta juos supantį pasaulį praktiškai bandydami, tyrinėdami, kurdami;

- integralumo – fizinio, emocinio, socialinio ir pažintinio ugdymosi sritys yra susijusios ir vienodai svarbios;

- individualumo – savo sukauptą patirtį, žinias ir gebėjimus vaikai parodo skirtingais būdais – žaisdami, bendraudami, kalbėdami, tyrinėdami, kurdami, sprenddami kasdienes problemas;

- humaniškumo – vaikas gerbiamas kaip asmenybė, jis ugdomas būti savarankišku, garbingu, gebančiu pasirinkti ir atsakyti už savo pasirinkimą, jo ugdymas remiasi dorine kultūra, pagarba pripažintoms vertybėms;

- nacionalumo – ugdomas savo krašto patriotas, gebantis remtis krašto tradicijomis, rūpintis tapatybės išsaugojimu;

- demokratiškumo – ugdomas kritiškai mąstantis, tolerantiškas, iniciatyvus, mokantis bendrauti su kitais žmogus;

- prienamumo – ugdymo turinys atitinka psichofizines vaiko galimybes, individualius poreikius;

- tęstinumo – kiekvienam vaikui užtikrinamos vienodos galimybės įgyti pradinius įgūdžius, gebėjimus, nuostatas, visiems vaikams suteikiamos palankios galimybės ugdytis, pasirengti mokyklai.

Vėliau įgyti vaikų gebėjimai, supratimas ir nuostatos grindžiami anksčiau įgytais gebėjimais, žiniomis, nuostatomis. Kiekvieno vaiko ugdymosi tempas yra individualus, todėl vaikų pasiekimai įvairiose srityse skirtingi. Ir vaiko raida, ir ugdymasis yra biologinės brandos bei aplinkos, kurią sudaro vaiko fizinis, socialinis ir kultūrinis pasaulis, sąveikos rezultatas.

Vaiko ugdymasis vyksta daugialypiame socialiniame ir kultūriniame kontekste (gerovės ar skurdo sąlygomis, vienkalbėje ar daugiakalbėje, miesto ar kaimo aplinkoje) ir yra jo veikiamas. Vaiko raida yra skatinama, kai jam keliama ugdymosi iššūkiai yra šiek tiek didesni už jo turimus gebėjimus.

Įstaigos ikimokyklinio ugdymo mokytojai gali taikyti R. Štainerio, O. Deklori, F. Frebelio, Ž. Pjažė pedagogines-metodines sistemas ar pedagogines idėjas.

Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos preambulės nuostata – „Žmonija privalo duoti vaikui viską, ką ji turi geriausio“ – tapo kertiniu akmeniu, ant kurio XXI a. imta statyti vaiko teisių apsaugos sistema.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

- siekti, kad vaikas plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save;
- siekti, kad vaikai pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes;
- siekti, kad vaikai aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime;
- siekti, kad vaikai mokytųsi pažinti ir veikti: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, reflektuotų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius;
- saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, tenkinti su tuo susijusius poreikius;
- puoselėti mūsų krašto tradicijas, papročius.

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo(si) turinys – tai vaikų gebėjimų, vertybinių nuostatų, metodų ir priemonių visuma, kurioje pabrėžiama turima vaiko patirtis ir sąsajos su aktualiais socialinės-kultūrinės jo gyvenamosios aplinkos poreikiais. Turinys pritaikomas ir pasirenkamas taip, kad būtų prasmingas ugdytiniui, atitiktų jo polinkius, poreikius ir aktyvaus dalyvavimo kasdienėje grupės veikloje galimybes, tiktų ugdymo(si) aplinkai ir situacijai. Ugdymo(si) turinys orientuotas į įtraukjį, į vaikų įvairovę ir skirtingus ugdymosi poreikius nukreiptą ugdymąsi, užtikrinant kiekvieno vaiko ugdymosi sėkmę ir gerovę (įtraukusis ugdymas apima specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų, išskirtinai gabių, kilusių iš nepalankios socialinės aplinkos, daugiakalbių, patiriančių mokymosi sunkumų vaikų ugdymą). Ugdymo(si) turinys yra lankstus ir atviras kaitai, siejamas su programos tikslu ir uždaviniais, plėtojantis bendrąsias kompetencijas, kūrybingumo, verslumo ir pasitikėjimo savimi, bendravimo ir kritinio mąstymo gebėjimus, informatinį raštingumą. Šie vaiko gebėjimai plėtojami siekiant aktyvaus, unikalaus ir kūrybingo vaiko ūgties. Vaiko ugdymosi ypatumai – aktyvumas, unikalumas ir kūrybingumas, susieti su 18-a vaiko pasiekimų sričių, kurios aprašytos „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo“ rekomendacijose. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo pasiekimų sritys susijungia į ypatumus, sritys persipina ir /ar viena kitą papildo.

Aktyvaus vaiko esminiai gebėjimai: savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis. Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, vartoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.

Unikalaus vaiko esminiai gebėjimai: eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai,

bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia, nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia į kito jausmus (užjaučia, padeda). Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Kūrybingo vaiko esminiai gebėjimai: savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, sprenddamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

Gairės mokytojams, kuriose pateikiama vaiko iki 6 metų įgyjamų esminių nuostatų bei gebėjimų visuma ir jo ugdymosi pažangą nusakantys žingsniai, aprašytos „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše“. Mokytojai, atsižvelgdami į individualius vaiko gebėjimus, žinias, patirtį ir pateiktas rekomendacijas vaikų pasiekimų apraše, padeda kiekvienam vaikui pasiekti aukštesnį pasiekimų žingsnelį. Mokytojai, modeliuodami ugdymo(si) turinį, naudojami siūlomomis vaikų idėjomis, „Ikimokyklinio ugdymo metodinių rekomendacijų“ 7 priedu „Vaikų pasiekimų žingsnius atskleidžiantys pavyzdžiai ir ugdymo gairės“, Nacionalinės švietimo agentūros parengtu ikimokyklinio ugdymo metodinės medžiagos rinkiniu „Žaismė ir atradimai“, projekto „Inovacijos vaikų darželyje“ idėjomis, lopšelyje-darželyje vykdomų projektų, programų veiklomis ir kt. Ugdomosios veiklos planavimas yra orientuotas į vaikų ugdymo(si) poreikius ir atviras papildyti, keisti, koreguoti.

Ugdymo(si) turinį numatoma įgyvendinti pasitelkus į vaiką orientuotą, pedagogo ir vaiko sąveiką, problemų sprendimu ir patyrimu grįstą ugdymąsi. Metodai nėra statiški, jie papildomi, atnaujinami atsižvelgiant į vaikų poreikius, pedagogų sumanymus, gerą patirtį, šeimos rekomendacijas. Mokytojai gali laisvai rinktis, lanksčiai, kūrybiškai taikyti siūlomą ugdymo(si) turinį – planuoti veiklą, pasirinkti ugdomąją medžiagą, metodus, formas, būdus, priemones.

Projektų metodas – mokymosi veikiant, patirtinio ugdymosi metodas. Projektinė veikla suteikia vaikams įdomios, aktualios ir prasmingos, palaikančios ir stiprinančios jų ugdymosi motyvaciją, padedančios įvaldyti įvairias ugdymosi strategijas, veiklos galimybes. Projekto metu vaikai dalijasi patirtimi, kartu su mokytoju planuoja, tariasi, siūlo, ką galima projekte nuveikti, aktyviai jame dalyvauja. Ugdosi jiems tinkamu tempu, gali klysti ir vėl bandyti. Projektų metodas taikomas laikantis aiškių ir konkrečių etapų. Kartu šis metodas yra itin lankstus ir kontekstualus: jis susijęs su santykiais, susitarimais, prasminga vaikų veikla, „ugdymu kiekvienam ir visiems“.

Vykdydami projektinę veiklą, mokytojai gali veiksmingai taikyti praktines naujoves, o vaikams sukuriama išskirtinės galimybės ir išmokti mokytis, ir kaupiti patirtį.

Patirtinio ugdymo(si) metodas – tai ugdymo strategija, kai ugdymo(si) išteklius yra patirtis. Tai ugdymas(is) veikiant, kai besimokantieji kuria savo žinojimą, įgauna įgūdžių, ugdomi gebėjimus ir vertybes iš tiesioginės savo, o kartais ir kitų patirties. Patirtinis ugdymas(is) yra integrali aktyvaus ugdymo(si) dalis, nes jis vyksta tik tada, kai vaikai yra įtraukiami į tam tikrą veiklą, ją kritiškai reflektuoja ir analizuoja, o gautų rezultatų pagrindu įgyja naudingų įžvalgų, kurias naudoja savo suvokimui ir elgesiui keisti.

Naratyvaus žaidimo metodas – vaizduote paremtas kolektyvinis vaidmenų žaidimas, kurio metu vaikai kartu su specialiu žinių turinčiu pedagogu kuria bendrą siužetą. Šis metodas sujungia vaikų pasakojimus, žaidimą, tyrinėjimą ir mokymąsi tam tikru būdu, kai visos šios išvardytos veiklos persipina tarpusavyje bendrai kuriant žaidimo siužetą. Tai yra sutelkta kolektyvinė pastanga, ir ji gali būti sėkminga tik tada, kai visi dalyviai, tiek vaikai, tiek ir suaugusieji, nuoširdžiai ir atsidavę dalyvauja. Išplėtos naratyvinio žaidimo formos padeda vaikui formuoti bendruosius gebėjimus, tokius kaip: kūrybiškumas, motyvacija, vaizduotė, valia ir savireguliacija, empatija, žmogaus veiklos reikšmės ir prasmės suvokimas bei žmonių tarpusavio santykių svarba.

STEAM ugdymo metodas – STEAM ugdymas vertingas kaip integruotas, į kūrybišką ir techninę kūrybą orientuotas mokymas(is), grindžiamas į vaiką orientuota pedagogine sistema, pabrėžiant aktyvaus mokymosi metodų taikymą, ypač probleminį, tyrinėjimu grindžiamą mokymą(si), vaiko savarankišką mokymąsi ir pedagogo kaip pagalbininko, konsultanto vaidmenį. Tradicinė veikla grupėje keičiama į eksperimentų ir tyrimų laboratoriją lauke, muziejuje ar kitoje netradicinėje erdvėje. Tai – ir formų, dydžių, medžiagų būvių, spalvų tyrinėjimas, ir naujų kūrimas, jas maišant, tirpinant. Tai – ir aplinkoje randamų daiktų pažinimas juos ardant, konstruojant, perkonstruojant, projektuojant ir sprendžiant kylančias problemas. Tai – ir pilių statymas iš sniego ir kartoninių dėžių, ir „parduotuvė“, „autoserviso“, statybų ar kt. žaidimai, ir skysčių ar kitų medžiagų pilstymas į įvairius indus, mišinių darymas ir t. t. Kadangi STEAM veikla yra interaktyvi ir grįsta tyrinėjimais, ji suteikia daugiau galimybių aktyviai dalyvauti įvairių interesų ir polinkių, charakterių ir temperamentų, skirtingų gebėjimų vaikams, taip pat kitakalbiamis vaikams, vaikams iš nepalankios socialinės aplinkos ar turintiems raidos ir / ar emocijų bei elgesio sutrikimų.

Ką reiškia STEAM? STEAM santrumpa žymi sritis:

- gamtos mokslų – angl. (S)cience,
- technologijų – angl. (T)echnologies,
- inžinerijos – angl. (E)ngineering,
- meno – angl. (A)rt,
- matematikos – angl. (M)athematics.

Pastaruoju metu A raidė santrumpoje STEAM yra vartojama platesne nei menas prasme: A – visos kitos sritys (angl. All other disciplines).

Įkūnytasis mokymasis dažniausiai vyksta kaip mokymasis grupelėmis. Kiekvienas grupės narys išsako savo idėjas, sužadina savo vaizduotę ir įtraukia gyvenimišką patirtį. Apmąstoma, kokius mes turime „įrankius“: veido išraišką, gestus, pozas, judėjimo trajektorijas, lygius erdvėje (pvz., žemai, prie grindų, labai aukštai, virš galvų ar kt.), vietas ir aplinkos objektus. Kaip šie įrankiai gali padėti perteikti pagrindinę idėją.

Lėtas ugdymas reiškia savęs ir savo natūralaus ritmo atradimo iššūkius bei džiaugsmus, humanistinę, socialinę ir multidimensinę ugdymo(si) prieigą technologinių inovacijų kontekste. Lėtam ugdymui reikia laiko:

- įsitraukti, pajauti, patirti;
- giliai apmąstyti;
- labiau išsikalbėti – išreikšti, diskutuoti, argumentuoti;
- išsamiau ištyrinėti;
- įsivaizduoti, fantazuoti;
- reflektuoti;

- praktikuoti pasirinkimus, savikontrolę.

Lauko pedagogika – ugdymo(si) proceso perkėlimas į lauką, į atvirą erdvę, kurioje vyksta integruotas, patyrimais grįstas ugdymas(is), glaudžiai susietas su mus supančiu pasauliu ir tarpusavio santykiais, ryšiu su gamta. Ugdymui(si) siekiama pasitelkti kuo natūralesnes, gamtines priemones, „prikelti“ nereikalingus ar išmetamus daiktus antram gyvenimui, juos paverčiant ugdymo(si) priemonėmis. Šio metodo tikslas išmokyti tai, ką patiriame susipažindami su mus supančia aplinka.

Ugdymo(si) priemonės tikslingos, veiksmingos, įvairios, padedančios plėtoti ikimokyklinio amžiaus vaikų fizines, socialines emocijas, pažintines, kūrybines galias. Visos priemonės, žaislai, žaidimai, knygos ir kt. išdėstyti taip, kad būtų prieinami ir pasiekiami vaikams, skatintų jų žingeidumą, norą žaisti, veikti, tyrinėti.

Pagrindinės vaiko ugdymo(si) priemonės: žaislai, žaidimai, įvairios medžiagos, daiktai ir daiktų modeliai, sporto ir muzikos inventoriūs, skaitmeninės, interaktyvios, techninės priemonės, knygos, žemėlapiai, nuotraukos, antrinės žaliavos, laboratoriniai prietaisai, namų apyvokos daiktai, baldai, šventinė atributika ir kt.

Ikimokyklinio ugdymo(si) priemonės naudojamos: ugdytinių ugdymuisi individualioje ir grupinėje veikloje, vidaus ir lauko erdvėse.

Priemonės išigyjamos atsižvelgiant į ugdytinių poreikius, ikimokyklinio ugdymo(si) programą, grupės veiklos organizavimo modelį, kintant materialinėms, socialinėms, technologinėms sąlygoms visuomenėje.

Siekdami tobulinti ikimokyklinio ugdymo(si) praktikos kokybę, diegiame mokslo pažanga grindžiamą ugdymą(si), inovatyvius ugdymo(si) metodus ir priemones. Ugdymo(si) procese inovacijos gimsta iš nebijojimo klysti ir nuolatinio ieškojimo, poreikio įgyvendinti kilusias idėjas. Svarbu inovacijas tinkamai nukreipti į asmenybės atskleidimą, jos ugdymą(si). Inovacijos yra susijusios su nepastovumu, gebėjimu adaptuotis nuolat besikeičiančioje aplinkoje.

Remiantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu ir Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis bei atsižvelgiant į įstaigos savitumą, keliamus tikslus ir uždavinius, ugdymo Programoje ugdymo(-si) pasiekimų sritys jungiamos į 5 ugdymo(-si) sritis:

1. Ugdymo(-si) srities „Sveikas ir saugus vaikas“ vaiko pasiekimų sritys:

- kasdienio gyvenimo įgūdžiai;
- savireguliacija ir savikontrolė;
- fizinis aktyvumas.

2. Ugdymo(-si) srities „Aktyvus dalyvis“ vaiko pasiekimų sritys:

- santykiai su bendraamžiais;
- santykiai su suaugusiaisiais;
- problemų sprendimas.

3. Ugdymosi srities „Sėkmingai besimokantis“ vaiko pasiekimų sritys:

- mokėjimas mokytis;
- sakytinė kalba;
- rašytinė kalba;
- skaičiavimas ir matavimas;
- aplinkos pažinimas.

4. Ugdymo(-si) srities „Pasitikinti savimi asmenybė“ vaiko pasiekimų sritys:

- emocijų suvokimas ir raiška;
- savivoka ir savigarba;
- iniciatyvumas ir atkaklumas.

5. Ugdymo(-si) sritis. „Kūrybingas“

- meninė raiška;
- estetinis suvokimas;
- tyrinėjimas;
- kūrybiškumas.

Programoje ugdomosi pasiekimų sričių esminiai gebėjimai ir vertybinės nuostatos bei orientacinio pobūdžio esminių gebėjimų pavyzdžiai, atitinkantys I gimnazinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše pateiktus žingsnius, sąlyginai atsižvelgiant į ugdytinių amžių, pateikiami lentelės forma.

V SKYRIUS UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Prieš pradėdant vaikui lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą tėvai supažindinami su rekomendacijomis, kaip paruošti vaiką šiam etapui. Pradėjus lankyti darželį siekiama užtikrinti globos ir ugdymo tęstinumą, ypač adaptaciniame laikotarpyje. Pedagogai, siekdami geriau pažinti vaiką, išsiaiškina vaiko poreikius, interesus, esamą gebėjimo lygį. Vaikų ugdymo pasiekimai vertinami, taikant šiuos metodus: stebėjimą, veiklos produktų analizę, pokalbius, tyrimus, anketinius duomenys.

Ugdymo pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos rinkimas ir jos panaudojimas, nustatant vaikų daromą pažangą, koreguojant, tobulinant pedagogo darbo būdus ir metodus. Nuolatinis ir sistemingas vertinimas padeda auklėtojui išvelgti vaiko galimybes, nustatyti problemas ir spragas, diferencijuoti ir individualizuoti ugdymą. Ugdymo pasiekimų vertinimas grindžiamas šiuolaikine mokymosi samprata, amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais, individualiais vaiko poreikiais, atitinka ugdymo(si) tikslus.

Ugdymo pasiekimų vertinimo tikslas – padėti vaikui sėkmingai ugdytis, bręsti kaip asmenybei, kaupti informaciją apie kiekvieno pasiekimus ir daromą pažangą, kad būtų galima koreguoti ugdymo procesą, priimti pagrįstus sprendimus, sudaryti sąlygas tėvams tapti lygiaverčiais vertinimo partneriais, be to, gauti grįžamosios informacijos, kuri padėtų įvertinti auklėtojų bei lopšelio – darželio darbo sėkmę.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo uždaviniai – padėti auklėtojui išvelgti vaiko ugdymo(si) galimybes, pasiekimų lygmenį, nustatyti spragas ir problemas. Planuojant ugdymo procesą, pasirinkti tinkamiausią turinį, formas, būdus, metodus, individualizuoti ugdymą, suteikti tėvams informaciją apie vaiko ugdymą(si), stiprinti ryšius tarp vaiko, tėvų (įtėvių, globėjų) ir įstaigos, nustatyti lopšelio-darželio ugdymo kokybę.

Vertinimas vykdomas bendradarbiaujant su tėvais (įtėviais, globėjais). Auklėja planuoja individualius susitikimus su tėvais (įtėviais, globėjais) jiems patogiu laiku ir aptaria vaiko pažangą, gebėjimus. Taip pat ji vykdo švietėjišką veiklą, išsiaiškina tėvų (įtėvių, globėjų) požiūrį į vaiko pasiekimų vertinimą.

Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

Lopšelyje-darželyje ugdytiniai vertinami naudojant tris vertinimo tipus: diagnostinį, formuojamąjį ir apibendrinamąjį.

Diagnostinis vertinimas – vaikui pažinti ir pirmiesiems jo ugdymosi žingsniams ikimokyklinio ugdymo grupėje numatyti skirtas vaiko pasiekimų lygio vertinimas. Jis atliekamas tada, kai ikimokyklinio ugdymo mokytojas pradeda dirbti su nauja grupe, kai į grupę ateina naujokas, prasidėjus naujiems mokslo metams, siekiant pažinti vaikus ir numatyti artimiausius jų ugdymosi žingsnius.

Formuojamasis vertinimas – kasdienio vaiko ugdymosi situacijų stebėjimas, apmąstant kaip vaikas įsitraukia į veiklą, kaip elgiasi, kas kiekvienam iš jų sekasi, kur reikia pagalbos. Vaiko pasiekimas fiksuojamas bet kuriuo metu, kai pedagogas pastebi naujai atsiradusį ar patobulėjusį vaiko gebėjimą, kurį įrodo keli (3–4) jo veiklos ir jos rezultatų pavyzdžiai.

Apibendrinamasis vertinimas – vaiko ugdymosi per vienerius metus rezultatų įvertinimas mokslo metų pabaigoje.

Vertinimas atliekamas elektroniniame dienyne vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“. Vertinama 18 vaiko ugdymosi pasiekimų sričių du kartus (spalio mėn. ir gegužės mėn.), prireikus tris kartus per metus (Priedas Nr. 1). Atėjus naujam vaikui į lopšelių-darželių mokslo metų eigoje, ugdytinio pasiekimų stebėjimas bei vertinimas atliekamas po mėnesio adaptacinio laikotarpio. Vaikui, nelankant lopšelio-darželio ilgą laiką dėl svarbių priežasčių

(karantinas, liga ir kt.), jo pasiekimų ir pažangos vertinimas atliekamas jam sugrįžus į grupę ne anksčiau nei po dviejų savaitžių lankymo.

Vaiko pasiekimus vertina mokytojai (ikimokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojai, judesio korekcijos specialistas, logopedai, spec. pedagogas) bendradarbiaudami su vaiko tėvais (įtėviais, globėjais), taip pat įsivertina ir vaikas.

Vertinimo metodai:

- nuolatinis vaiko stebėjimas;
- pokalbis su tėvais (globėjais);
- pokalbis, diskusija su vaiku, vaiko pasakojimai;
- vaiko darbelių ir veiklos analizė;
- garso ir vaizdo įrašų analizė.

Apibendrinami grupės vaikų ugdymo(si) pasiekimus, mokytojai:

- išsiaiškina sritis, kuriose vaikai padarė didžiausią pažangą;
- išsiaiškina sritis, kuriose silpniau išreikšti vaikų gebėjimai;
- nustato ar yra sričių, kuriose nėra pažangos;
- įvardina numanomas priežastis ir / ar veiksnius, kurie daro įtaką vaikų pasiekimams ir ugdymo(si) sunkumams;
- apmąsto ir įvardina tolimesnius ugdymo(si) planus ir prioritetus (po diagnostinio ir formuojamojo vertinimo).

Pasiekimų ir pažangos įrodymai ir žingsnelių aprašai kaupiami elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ skyriuose „Vaiko veiklos“, „Vaiko pasiekimai“ ir „Pasiekimų žingsneliai“. Pasibaigus mokslo metams – perkeliama ir saugoma skaitmeninėje laikmenoje.

Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo medžiaga yra konfidenciali, neviešinama, kaupiama elektroniniame dienyne. Tėvai (įtėviai, globėjai) gali bet kada su ja susipažinti ir išanalizuoti bei aptarti su mokytoju, jei reikia, su specialistais, kurie gali suteikti vaikui pagalbą (logopedas, mokytojo padėjėjas, meninio ugdymo mokytojas, judesio korekcijos specialistas). Apibendrinantys duomenys aptariami Mokytojų tarybos posėdyje ir naudojami kryptingai ir tikslingai planuojant ugdomąjį procesą, bendradarbiaujant su tėvais (įtėviais, globėjais).

Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pasiekimus ir pažangą vertina grupės mokytojas kartu su logopedu, spec. pedagogu, jei reikia, bendradarbiaujama su Radviliškio rajono savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centro Pedagogine psichologine tarnyba. Apibendrinantys duomenys aptariami lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose.

Vertinimas vaikams garantuoja asmens augimą, psichologinį saugumą, sėkmės išgyvenimą.

Svarbiausi vaiko ugdymo pasiekimų vertinimo principai:

- vertinimas grindžiamas šiuolaikine ugdymo ir ugdymosi samprata, amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais, vaiko poreikiais, individualiomis galiomis, gebėjimais;
- vertinant remiamasi gerai susiformavusiais gebėjimais ir siekiama ugdyti prasčiau susiformavusius gebėjimus;
- vaiko pasiekimams keliami skirtingi reikalavimai (gabiems vaikams – aukštesni, menkesni gebėjimų – žemesni); pastarieji vaikai turi siekti būtino minimalaus lygio, o gablesni – daugiau;
- vertinama individuali kiekvieno vaiko pažanga, jo dabartiniai pasiekimai lyginami su ankstesniais;
- naudojami įvairūs vertinimo šaltiniai;
- atsižvelgiama į augimo, ugdymo bei ugdymo(si) sąlygas šeimoje.

Neformalūs vertinimo būdai:

- medžiaga apie vaiko pasiekimus talpinama „Vaiko aplanke“, kuriame kaupiama informacija apie vaiko patirtį, pasiekimus, pažangą. Tai padeda pedagogams išvelgti vaiko vystymosi galimybes, nustatyti problemas, diferencijuoti ir individualizuoti ugdymą ir vertinimą. Aplanke gali būti:

- vaikų darbėlių pavyzdžiai, vaiko mintys, fotografijos iliustruojančios vaiko pažangą;
- vaizdo, garso medžiaga, kurioje fiksuojami vaiko gebėjimai;
- nuotraukų albumai.

VI SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Adamkevičienė E. Šiuolaikinė edukacinė sistema ir sveikas darželis. Mokslo darbų rinkinys. Sud. A.Juodaitytė. Klaipėda: KU, 2009, p.63-69.
2. Aukime sveiki ir stiprūs. Vaikų sveikatos ir fizinio ugdymo programa.. Klaipėda: KU, 2000.
3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
4. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
5. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
6. Monkevičienė O., Palačionienė L. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo ir žalingų įpročių prevencijos programa. Vilnius: Visuomenės sveikatos ugdymo centras, 2003.
7. Monkevičienė O., Glebuviene S.V., Stankevičienė K., ir kt. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Klaipėda: „Klaipėdos banga“, 2010.
8. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995m. liepos 3d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr.1-983.
9. Schiller P., Byrant T. Vertybių knyga. Kaunas: „Šviesa“, 2004.
10. Szarkowicz D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. Nacionalinė Australijos biblioteka, 2006.
11. Pedagoginės sistemos tobulinimas. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programų mokomoji medžiaga. PPRC, Vilnius, 2007.
12. Geros mokyklos koncepcija. Vilnius, 2015.
13. Internetiniai šaltiniai: <http://www.upc.lt>; <http://www.mkc.lt>; <http://www.smm.lt>; <http://ikimokyklinis.lt>; <http://www.aukimesveiki.lt>.

Radvilišio r. Šeduvos lopšelio-darželio
 ikimokyklinio ugdymo programos
 „Vaikystės pasaulyje“
 Priedas Nr. 1

VAIKO UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ VERTINIMO LAPAS

Vaikso vardas, pavardė _____ Vaiko amžius _____ Data _____

Eil. Nr.	Pasiekimų sritys	Žingsniai	Užrašai
1.	Kasdienio gyvenimo įgūdžių srities pasiekimai		
2.	Fizinis aktyvumas		
3.	Emocijų suvokimas ir raiška		
4.	Savireguliacija ir savikontrolė		
5.	Savivoka ir savigarba		
6.	Santykiai su suaugusiais		
7.	Santykiai su bendraamžiais		
8.	Sakytinė kalba		
9.	Rašytinė kalba		
10.	Aplinkos pažinimas		
11.	Skaičiavimas ir matavimas		
12.	Meninė raiška		
13.	Estetinis suvokimas		
14.	Iniciatyvumas ir atkaklumas		
15.	Tyrinėjimas		
16.	Problemų sprendimas		
17.	Kūrybiškumas		
18.	Mokėjimas mokytis		

Radviliškio r. Šeduvos lopšelio-darželio
ikimokyklinio ugdymo programos
„Vaikystės pasaulyje“
Priedas Nr. 2

VAIKO UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ VERTINIMO FIKSAVIMO FORMA „VORATINKLIS“

Vaiko vardas, pavardė _____ Vaiko amžius _____ Data _____

